

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W ŻORACH ZA ROK 2015

I. PLACÓWKI. ORGANIZACJA SIECI. MODERNIZACJA.

W 2015 roku Miejska Biblioteka Publiczna w Żorach posiadała 8 placówek, w tym: Bibliotekę Centralną i 7 filii bibliotecznych. Ich lokalizacja nie uległa zmianie.

Utrudnieniem w funkcjonowaniu Biblioteki był niedobór środków finansowych na działalność bieżącą, remonty i wyposażenie placówek oraz całkowity brak środków na zadania i zakupy inwestycyjne, czego konsekwencją było m.in. starzenie się sprzętu komputerowego i zwiększenie jego awaryjności.

W połowie roku udało się pozyskać dodatkowe środki w wysokości 77.900,- złotych, które nieco poprawiły sytuację. Oprócz zwiększenia środków na zakup zbiorów i promocję czytelnictwa, ze środków pochodzących ze zwiększenia dotacji dokończono remont klatki schodowej w Filii nr 7, pomalowano pomieszczenia Filii nr 1, zakupiono 4 gabloty wystawiennicze, 2 czytniki e-booków, oraz wymieniono lady biblioteczne w Filii nr 1 i w Filii nr 6. W dwóch filiach (Filia nr 1 i Filia nr 4) w ramach modernizacji przeprowadzonej w szkołach, w których te filie się znajdują, wymieniono okna i drzwi oraz ocieplono ściany budynków, a pomieszczenia Filii nr 4 zostały ponadto pomalowane.

II. ZBIORY BIBLIOTECZNE

Biblioteka gromadziła, przechowywała, opracowywała i udostępniała książki, czasopisma, mapy, plany, płyty muzyczne i filmowe, audiobooki, dokumenty życia społecznego, multimedia, gry interaktywne, książki elektroniczne.

Na dzień 31.12.2015 r. Biblioteka posiadała:

- księgozbiór w ilości 188.139 woluminów o wartości 1.904.725,36 złote
- zbiory specjalne 9.349 jednostek o wartości 251.481,37 złotych
- czasopisma oprawne w ilości 334 jednostek o wartości 7.127,24 złotych

W 2015 roku zakupiono 3.388 woluminów książek (o 16 więcej niż w 2014 roku) na kwotę 90.122,- złote. Wskaźnik zakupu na 100 mieszkańców był o 0,07 większy niż w roku poprzednim i wyniósł 5,73. Oprócz książek w 2015 roku zakupiono zbiory specjalne: płyty CD (muzyka), płyty DVD i Blu-ray (filmy), audiobooki i gry interaktywne. Łącznie zakupiono 457 jednostek zbiorów specjalnych na kwotę 16.260,- złotych. W porównaniu z rokiem poprzednim był to wzrost o 147 jednostek.

Część zakupu zbiorów została sfinansowana ze środków pozyskanych z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z Programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych dla bibliotek” (37.280,- złotych), w ramach którego zakupiono 1.405 woluminów książek oraz 69 tytułów audiobooków.

W roku 2015 Biblioteka otrzymała też darowizny w postaci 941 woluminów książek na kwotę 12.541,17 złotych, 6 woluminów czasopism oprawnych na kwotę 100,- złotych oraz 117 jednostek zbiorów specjalnych na kwotę 1.035,- złotych. Łączna kwota otrzymanych darowizn rzeczowych wyniosła 13.676,17 złotych.

W roku 2015 MBP posiadała w swojej ofercie 126 tytułów (199 egzemplarzy) gazet i czasopism, w tym 97 tytułów (141 egz.) prenumerowała, a 29 tytułów (58 egz.) otrzymywała w darze. Wydatki na prenumeratę gazet i czasopism wyniosły 16.441,27 złotych. Biblioteka udostępniała swoim czytelnikom także bazę aktów prawnych LEGALIS on-line we wszystkich placówkach.

Wszystkie placówki MBP brały udział w światowej akcji bookcrossingu. W 2015 roku włączono do obiegu 3.974 książki, pochodzące ze zbiorów od mieszkańców miasta. Obieg tych książek nie podlegał ewidencji i nie był uwzględniony w danych statystycznych.

Bardzo ważnym zadaniem Biblioteki było tworzenie bibliografii regionalnej w programie SOWA-2, zawierającej opisy bibliograficzne materiałów gromadzonych i archiwizowanych w Czytelni Głównej, a traktujących o Żorach i żorzanych. Bibliografia dostępna była na terminalach oraz on-line na stronie internetowej Biblioteki. Na koniec roku 2015 bibliografia zawierała 25.423 rekordy. Wydano też drukiem dwa kolejne tomy „Bibliografii Miasta Żory” za lata 1995 – 2000 oraz za lata 1965 - 1994. Biblioteka udostępniała ponadto on-line kartotekę zagadnieniową artykułów z czasopism pedagogicznych i społecznych, która na dzień 31.12.2015 r. zawierała 6.288 rekordów.

III. CZYTELNICTWO

W roku 2015 w MBP zarejestrowano 10.293 czytelników (wzrost o 376 osób). Najliczniejszymi grupami wiekowymi byli czytelnicy z przedziału od 25 do 44 lat (3.577 osób), od 6 do 12 lat (1.480 osób) oraz od 45 do 60 lat (1.369 osób). Najmniej licznie występowali czytelnicy od 0 do 5 lat (134 osoby) i od 13 do 15 lat (749 osób). Ze względu na zajęcie najliczniejszą grupę stanowiły osoby uczące się (4.009 osób), a następnie osoby pracujące (3.566 osób). Wskaźnik czytelników na 100 mieszkańców wyniósł 17,4 (wzrost o 0,77).

W 2015 roku zanotowano 206.508 wypożyczeń do domu (o 6.732 mniej niż w roku 2014), 79.685 udostępnień na miejscu (o 21.435 mniej niż w roku 2014) oraz 8.725 udostępnień książek elektronicznych. Łącznie 294.918 udostępnień zbiorów. Zanotowano łącznie 183.542 odwiedzin (mniej o 25.974 niż w 2014 roku), w tym: 97.490 w wypożyczalniach, 86.052 w czytelniach.

Placówki biblioteczne udzielały różnego typu informacji w oparciu o posiadane zbiory, warsztat informacyjny i zasoby internetowe. Były to informacje tekstowe, faktograficzne, biblioteczne, bibliograficzne, bezpośrednie, telefoniczne, z wykorzystaniem poczty elektronicznej lub usługi „Zapytaj bibliotekarza”. Liczba udzielonych kwerend we wszystkich placówkach wyniosła 54.076.

Żorska Biblioteka starała się też sprostać oczekiwaniom specjalnych grup czytelników, takich jak osoby niewidome czy niedowidzące. Takie osoby w zbiorach Biblioteki mogły znaleźć dla siebie audiobooki, książki pisane dużą czcionką, filmy z audiodeskrypcją. Sześciu bibliotekarzy posiada ukończone kursy języka migowego, a jeden kurs audiodeskrypcji.

Z myślą o seniorach i czytelnikach chorych, którzy mają utrudniony dostęp do Biblioteki działała usługa Książka na Telefon. W 2015 roku korzystało z niej 6 osób, zarejestrowano 53 odwiedziny z książkami u czytelników, którym wypożyczono 836 książek.

We współpracy z Urzędem Miasta w Czytelni Głównej prowadzono usługę Przystanek Praca, w ramach której bezrobotni i poszukujący pracy mogli poszukiwać ofert pracy w Internecie oraz bezpłatnie napisać i wydrukować dokumenty aplikacyjne. W 2015 roku z tej usługi skorzystały 522 osoby poszukujące pracy, które wydrukowały w sumie 4.685 stron dokumentów aplikacyjnych.

Pozycje wydawnicze na temat Żor i żorzanych digitalizowane i umieszczone były przez Bibliotekę w Śląskiej Bibliotece Cyfrowej (73 tytuły, w tym 2 w roku 2015). W 2015 roku zanotowano 7.875 wyświetleń publikacji umieszczonych w ŚBC przez MBP w Żorach.

Biblioteka udostępniała swoim użytkownikom e-czytniki wraz z kolekcjami e-booków (937 tytułów) z domeny publicznej i portalu Wolne Lektury.pl. Do dyspozycji czytelnicy mieli 5 czytników, w tym 2 dotykowe. Zanotowano 10 wypożyczeń e-czytników.

Biblioteka jest uczestnikiem Śląskiego Konsorcjum IBUK, dzięki czemu czytelnicy w 2015 roku mieli dostęp do ponad 2.200 tytułów ebooków. W 2015 roku wydano 255 kodów, zanotowano 770 sesji i 4.388 otwarć. Użytkownicy Biblioteki mieli też do dyspozycji gry telewizyjne, gry PC, PlayStation 3 i Xbox360 Kinect.

W 2015 roku Biblioteka przystąpiła do piątej edycji ogólnopolskiego projektu „Fun English w bibliotece” oraz wykupiła „Funpakiet dla bibliotek” w ramach, którego, otrzymała dostęp do 5 zestawów e-kursów multimedialnych do samodzielnej nauki języków obcych i rozwijania

umiejętności specjalistycznych, w tym nauki obsługi programu Photoshop. Do końca 2015 r. udostępniono 80 kodów dostępu do Funpakietu. Uzupełnieniem oferty była możliwość darmowego korzystania z tego najpopularniejszego programu graficznego w Czytelni Głównej.

Szczegółowe wskaźniki czytelnictwa w poszczególnych placówkach przedstawiono w tabelach stanowiących załączniki do Sprawozdania.

IV. UPOWSZECHNIANIE CZYTELNICTWA

Pomimo niewielkiego budżetu na promocję czytelnictwa w kalendarzu imprez pojawiło się wiele ciekawych propozycji. Były to m.in.: spotkania autorskie, prelekcje, konkursy czytelnicze, konkursy plastyczne, spektakle teatralne, wieczory literackie, lekcje biblioteczne, zajęcia interdyscyplinarne dla dzieci i młodzieży, pasowanie na czytelnika, dogoterapia, zajęcia logopedyczne, różnego rodzaju warsztaty (komputerowe, internetowe, papiernicze, drukarskie, plastyczne). Tradycyjnie Biblioteka zorganizowała wiele imprez i różnych wydarzeń kulturalnych w ramach ogólnopolskich obchodów Tygodnia Bibliotek i Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom. Po raz kolejny wzięła też udział w międzynarodowej Nocy z Andersenem oraz włączyła się do Narodowego Czytania Lalki.

W lutym, z okazji Dnia Bezpiecznego Internetu, w Bibliotece odbyły się warsztaty internetowe pod hasłem „Razem tworzymy lepszy Internet”. Z kolei w marcu z okazji Tygodnia E-książki przygotowano warsztaty pod hasłem „Kierunek e-książka”, z których skorzystali uczniowie żorskich szkół. Podczas Tygodnia promowano bezpłatny dostęp do publikacji z platformy IBUK Libra oraz czytniki e-książek. Promowano też Dzień Wolnych Książek i zorganizowano Wiosenną Zbiórkę Książek, która od wielu lat cieszy się dużym zainteresowaniem wśród mieszkańców miasta. W ramach Wiosennej Zbiórki Książek zebrano 6.088 woluminów od 130 darczyńców. Ważnym wydarzeniem była prelekcja dr Mateusza Sobeczko z PAN na temat Tragedii Górnośląskiej 1945, a także wyłonienie laureatów konkursu Czytelnik Roku 2014. Podczas VI edycji Książki dla Trzylatka na 37 happeningach rozdano 686 książeczek. W ramach projektu Zaczytane Miasto odbyły się 2 wydarzenia: głośne czytanie dzieciom z Ochronki Caritas pod hasłem „Samorządowcy Czytają Dzieciom” oraz promocja książki żorzanki Sylwii Paradowskiej pt. „Nieugięci”. Latem Biblioteka włączyła się do realizacji projektu Śniadanie na Trawie. Podczas spotkań autorskich mieszkańcy Żor mieli okazję gościć takich autorów jak: Piotr Tenczyk, Elwira Watała, Roman Pankiewicz, Arkady Paweł Fiedler, Ewa Nowak, Jacek Getner, Agata Kijora, Renata Piątkowska, Marta Obuch.

Przez cały rok w Bibliotece działały kluby dyskusyjne: Dyskusyjny Klub Książki w Filii nr 5, a w Filii nr 7: Klub Miłośników Dobrej Książki i Dyskusyjny Klub w języku angielskim „Chatting with tea” we współpracy ze Szkołą Językową Tower School, która uczyczała swoich native speakerów. Na zaproszenie dyskusyjnych klubów książki odbyły się spotkania autorskie ze Sławomirem Koprem oraz z Agnieszką Linga-Łoniewską. Z kolei w Bibliotece Centralnej spotykali się miłośnicy fotografii związani z Towarzystwem Fotograficznym Excursor oraz członkowie Żorskiego Koła Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego.

W placówkach bibliotecznych prowadzono cykle zajęć kreatywnych m.in. w Filii nr 5 projekt „Kuźnia Talentów”, w Filii nr 6 „W kręgu sztuki”, w Oddziale dla Dzieci - Klub Zaczarowanego Ołówka i Klub Moli Książkowych „Młodzi Odkrywczy”. Na zajęciach Klubu Zaczarowanego Ołówka i Klubu Moli Książkowych powstał film „Tradycja Święta Ogniwego”, wykonany metodą poklatkową. To już kolejny film zrealizowany przez dzieci w naszej Bibliotece. Wcześniej podczas zajęć „Wakacje w Bibliotece” powstał film pt. „O tym jak utopek na w Osinach na zabawie tańcowo!”, na podstawie jednej z żorskich legend. Filmy są dostępne na stronie internetowej Biblioteki.

Przez cały rok 2015 przy Oddziale dla Dzieci bardzo prężnie działał Klub Czytających Rodzin „Czytalińscy”. Czytający dzieciom rodzice, babcie i dziadkowie spotykali się raz w miesiącu w soboty. Odbyło się 9 spotkań, w których uczestniczyło 91 osób dorosłych i 112

dzieci. Czytalińscy między innymi brali udział w spotkaniu z ratownikiem medycznym, w zawodach sportowych z przedstawicielami Klubu Socatots, obejrzeli spektakl pt. „Skradziona mądrość” w wykonaniu Teatru Maska z Krakowa.

W galeriach MBP można było podziwiać wiele ciekawych wystaw, e-wystaw, wystawek i gazetek np. wystawa fotograficzna „Żory dniem. Żory nocą”, „Żory w archiwaliach PAN”, „Rok Jana Potockiego”, wystawa jubileuszowa Towarzystwa Fotograficznego Excursor, dwie wystawy uczniów klasy fotograficznej z Zespołu Szkół Społecznych, „Miasta Górnego Śląska i Zagłębia. 1939-1945” wystawa Archiwum Państwowego w Katowicach, wystawa „Początki apiterapii” czy „BiblioteLALKA” wystawa lalek z kolekcji Pani Magdaleny Mroczek-Stachowiak.

Wielkim zainteresowaniem cieszył się projekt Foto-Ton, w ramach którego mieszkańcy miasta i okolic prezentują swoje zdjęcia na e-wystawach, które można oglądać na telewizorze w holu Biblioteki i na naszej stronie internetowej. Jedną z e-wystaw, a mianowicie „Afganistan” autorstwa Wojciecha Krysieniela, byłego sapersa i uczestnika Polskiego Kontyngentu Wojskowego, zaowocowała artykułami w prasie i na portalach internetowych oraz udziałem autora zdjęć w programie telewizyjnym „Pytanie na Śniadanie”.

Biblioteka włączyła się też w akcje charytatywne np. Biała Wstążka. Przez cały rok zbierano plastikowe zakrętki na rzecz Stowarzyszenia Pomocy Dzieciom w Żorach, a w grudniu pracownicy Biblioteki wzięli udział w ogólnopolskiej akcji „Szlachetna Paczka”. Biblioteka przekazała też dary książkowe dla Hospicjum im. Jana Pawła II, Domu Dziennego Pobytu oraz Domu Opieki Społecznej. Przekazane książki pochodziły z darów od mieszkańców miasta. Podczas VII Gali Wolontariatu dwie bibliotekarki wzięły udział w niecodziennym, wspólnym występie radnych, pracowników UM i miejskich instytucji.

O działalności Biblioteki i ofercie bibliotecznej można było dowiedzieć się ze strony internetowej www.mbpzory.pl, profili na Facebooku oraz z blogów bibliotecznych. Biblioteka umieszczała informacje także na miejskich portalach internetowych, w mediach lokalnych i regionalnych, a także na telebimach ledowych umieszczonych na terenie miasta.

Łącznie w 2015 roku Biblioteka zorganizowała 64 szkolenia (1.373 uczestników), 201 imprez dla użytkowników (10.634 uczestników) oraz 14 innych szkoleń i cyklicznych zajęć edukacyjnych (1.645 uczestników). Ponadto 29 dużych wystaw, 255 mniejszych wystawek i gazetek tematycznych oraz 12 e-wystaw.

V. KOMPUTERYZACJA

W roku 2015 Biblioteka posiadała ogółem 68 stanowisk komputerowych. Dla czytelników dostępnych było 29 stanowisk, w tym 25 stanowisk komputerowych z darmowym dostępem do Internetu, wyposażonych w programy użytkowe, urządzenia do skanowania, kopiowania i wydruku oraz z dostępem do baz danych i programu prawniczego Legalis. Czytelnicy mieli do dyspozycji 2 stanowiska do korzystania z programów multimedialnych oraz 2 terminale do przeglądania bazy danych o zbiorach Biblioteki. Liczba stanowisk dla czytelników uległa zmniejszeniu, ze względu na brak możliwości ich odtworzenia z powodów finansowych. W zakresie wymiany sprzętu dokonano jedynie zakupu urządzenia wielofunkcyjnego dla Filii nr 5.

Do końca lipca Biblioteka uczestniczyła w ostatniej edycji programu „Akademia Orange dla bibliotek”, w ramach którego otrzymała dotację w wysokości 7.859,77 złotych przeznaczoną na refundację części kosztów Internetu.

W maju 2015 roku uruchomiono nową mobilną stronę internetową. Na stronie internetowej Biblioteki udostępniano m.in. usługi „Zapytaj bibliotekarza”, w ramach której czytelnicy mogli otrzymać wszelkiego typu informacje bibliograficzne i rzeczowe, „e-dezyderatka – propozycje czytelników” oraz on-line katalog zbiorów, bibliografię regionalną i kartotekę zagadnieniową w programie SOWA.WWW. Funkcjonowało wirtualne zwiedzanie i newsletter.

Biblioteka posiadała profil na Facebooku. Swoje profile posiadały też: Filia nr 5, Klub Czytających Rodzin „Czytalińscy”, Projekt „W kręgu sztuki” Filii nr 6. Blogi biblioteczne prowadziły Filia nr 5 i Oddział dla Dzieci.

W 2015 roku z Internetu skorzystało 20.017 osób, w tym 9.093 dzieci i młodzieży i 10.924 dorosłych. Z baz danych skorzystało łącznie 24.830 osób. Zarejestrowano 66.991 wejść na stronę internetową Biblioteki oraz 6.568 wejść na blogi.

Prowadzono szeroką działalność edukacyjną w zakresie informatyzacji organizując warsztaty komputerowe i informatyczne dla dzieci i młodzieży oraz indywidualne warsztaty komputerowe dla seniorów Komputer 50+, które prowadzili m.in. Latarnicy Polski Cyfrowej w ramach programu Polska Cyfrowa Równych Szans. Zorganizowano 177 zajęć dla seniorów, podczas których przeszkolono 65 osób.

VI. KADRY. NAGRODY I WYRÓŻNIENIA.

Na dzień 31.12. 2015 r. w MBP zatrudnionych było 45 osób na 41,525 etatu. Wśród pracowników działalności podstawowej 23 osoby (61,29%) posiadały wykształcenie wyższe bibliotekarskie, 2 osoby (6,45%) studium bibliotekarskie, 3 osoby (9,68%) inne wyższe, 3 osoby (9,68%) średnie.

W 2015 roku 3 osoby podnosiły swoje kwalifikacje w formach szkolnych, a 80 pracowników uczestniczyło w 28 seminariach, warsztatach, kursach i konferencjach. Bibliotekę wspierało pomocą 3 wolontariuszy. Pozyskano 2 stażystów z Urzędu Pracy.

W 2015 roku Biblioteka otrzymała Nagrodę w konkursie na najlepiej przeprowadzoną kampanię „Cała Polska czyta dzieciom w roku szkolnym 2014/2015 przyznana przez Fundację ABC XXI Cała Polska czyta dzieciom.

Formą nagrody dla Biblioteki było też darmowe spotkanie autorskie z Barbarą Kosmowską, zorganizowane przez Fundację ABC XXI Cała Polska czyta dzieciom w dowód uznania za działalność Klubu Czytających Rodzin „Czytalińscy”.

Ponadto dyrektor MBP Urszula Krzyk otrzymała Złoty Krzyż Zasługi za działalność zawodową i społeczną przyznany przez Prezydenta RP.